

K recenzi edice Sládkových básní Z. Smolkou (ČL 2006/5)

Dá se předpokládat, že každá vážná kritika odborně významnějšího počínu ve vědeckém časopise, jako je *Česká literatura*, bude zejména sledovat, co podstatného nová práce znamená, v tomto případě co přináší nového k poznání Sládkova díla, co metodologicky dává nebo nedává současnému literárněhistorickému i textologickému bádání, ocení její přednosti a nakonec přirozeně vytkne zápory díla, jeho případné omyly a chyby, kterých se především editoři dopustili. Zdeněk Smolka postup obrátil a soustředil se cele na to poslední. Přitom jsem přesvědčen, že recenzovaný soubor Sládkových veršů je významným edičním činem už i z časových důvodů; když nepočítám zkomolené vydání Alberta Vyskočila, uplyne co nevidět sto let, co se objevila jejich poslední souborná edice, pořízená dokonce ještě samotným básníkem.

Hned na začátku Z. Smolka vytýká, že soubor uspořádaný Milanem Jankovičem a Miladou Chlěbcovou neobsahuje veškeru Sládkovu básnickou tvorbu, jak se o tom někdo vyjádřil (nikoli ovšem editoři) a považuje to za chybu, dokonce toho rázu, že se mu zdá, „že koncepce edice nebyla předem zcela přesně promyšlena“ a že „neexistuje omluva pro vynechání kteréhokoli cyklu. Redukovaný celek není celek.“ Kritik se žel velice mylí: koncepce svazků byla editory důkladně promyšlena, a dokonce schválena vědeckou radou České knihovny. Editoři vskutku nemohou za to, že si Zdeněk Smolka spletl Českou knihovnu s Knihovnou klasiků. Mohl si alespoň všimnout, že na rozdíl od ní v České knihovně zásadně nevycházejí jakékoli spisy, ale jednotlivá díla a jen výjimečně (například u Jana Zahradníčka) i soubory několika sbírek. Jakýkoli jejich výběr, pokud jde o ucelené sbírky a ne výběry z nich, je legitimním právem editorů a za to, že najde o neodbornou svévoli pořadatelů, ručí další údy České knihovny. Editoři Sládkových veršů se teď nepotřebují nikomu omlouvat.

Záhy následuje kritika literárněhistorického komentáře. O něm se dovídáme jen dvě věci: že Milan Jankovič neprávem použil sousloví Sládek-křesťan, protože v jedné básni se její autor inspiroval také staroperským Zaratuštrou a že choval pochybnosti o některých člancích křesťanské víry. Jako kdyby pochybující křesťan přestal být křesťanem. A pak už následuje jen závěrečná hodnotící floskule. Více už o všech třech Jankovičových komentářích ani slovo. Obdobně jo to s kritikou textu. Kromě velmi problematické výtky, že je porušena zvuková stránka verše tím, že editorka odstranila jednu nadbytečnou čárku, zase nic dalšího.

Hlavní kritikův nápor míří na tiskové chyby, které jsou jistě nepříjemné a nemělo by k nim docházet. Zpravidla jsou to však drobná přehlednutí a nedopatření týkající se jednotlivostí v řádu desítky na svazek a několik nemilých omylů vzniklých v grafické a technické fázi zpracování edice po imprimatur. Vadou recenze je, že obojí směšuje a všechny omyly připisuje editorům, a tak dospívá k názoru, že jako čtenář má chvílemi pocit, že „vydání bylo připraveno nedbale a že snad vůbec nebyly

provedeny korektury“. Snad i Zdeněk Smolka uzná, že Milan Jankovič asi sotva v korekturách z nedbalosti vyškrtl své jméno a napsal tam jiné, když všechny tři komentáře zpracoval sám, podobně nelze dobře na vrub editorů připisovat rozmary tiskařů při užití malého písmena na obálce u názvu jedné sbírky navíc mechanicky přeneseném i na titulní list, za vytištění věnování v jiné sbírce vzhůru nohama, za typografické řešení nadpisů stejné úrovně či dělení slov na nevhodných místech. Opakuji znovu: je dobře, že Z. Smolka na všechny zmíněné chyby poukázal, mám jen námitky proti tomu, aby kvůli tomu padal na editory nezasloužený stín lajdáctví. A vlastně ani proti tomu ne především. Co mě tíží, je nevyváženost recenze, její jednostranné zaměření, a tudíž nedocenení toho, co tři svazky Sládkových veršů vskutku přinášejí. Vše pozitivní, co Zdeněk Smolka na celých třech stránkách recenze napsal, spočívá ve třech větách. Hle: „Výše uvedené výhrady neznamenaají, že by tato edice Sládkova díla byla bezcenná. Vydavatelé odvedli při její přípravě kus práce, záslužně seznamují čtenáře s texty Sládkových básní a sbírek s jejich variantami“ a ještě: „Ocenění si zaslouží syntetizující a poučený Komentář.“ V záplavě výtek pouhé tři věty, a to ještě spíše z rodu všeobecných frází než konkrétního zhodnocení doslovu, komentářů, edice a jejího poznámkového doprodu. A toho si mravenčí práce s textem i jedinečný Komentář dnes snad jediného u nás zasvěceného znalce Sládkova díla edice v České knižnici, jejíž vznik jsem jako její lektor zpovzdáli sledoval, nezaslouží. Především proto jsem se cítil povinen se ozvat.

Zdeněk Pešat

Česká literatura 2006/6